

ἀπόφωτα ἐπίρρ. (I) Κρήτ. ἀπόφοντα Σκόπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπόφωτο.

1) Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου Σκόπ. 2) Κατὰ τὴν αὐγὴν Κρήτ.: Ἀπόφωτα ἀπόφωτα θὰ γάγωμε (θὰ φύγωμεν).

ἀπόφωτα ἐπίρρ. (II) Χίος (Καρδάμ.) κ.ά. — Λεξ. Δημητρ. ἀπόφοντα Ἡπ. (Ζαγόρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἴφωτα Θράκ. (Σαρεκκλ.) Ρόδ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό και τοῦ οὐσ. Φῶτα.

Μετὰ τὰ Φῶτα, ἦτοι τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων ἐνθ' ἄν.: Ἰόφωτα θὰ κάνω ἓνα ταξίδι. Ἦ ἀπόφοντα θὰ ῥθου ῖς τοῦ χουριό Ζαγόρ.

ἀπόφωτο τό, Ἡπ. — ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 2, 73 ΠΒλαστοῦ Ἀργῶ 53 Γ'Επαχτίτ. ἐν Προπυλ. 1, 236.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό και τοῦ οὐσ. φῶς.

Τὸ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου φῶς, τὸ λυκόφως ἐνθ' ἄν.: Μὲ τὸ τελευταῖο ἀπόφωτο τῆς μέρας ἔσβησαν καὶ τῶν κουνδουγιῶν οἱ ἦχοι Γ'Επαχτίτ. ἐνθ' ἄν. || Ποίημ.

Τὰ σπερινὰ τ' ἀπόφωτα ῖς τὸ βάθο ἀσπρολογούσαν ΚΚρυστάλλ. ἐνθ' ἄν.

Κι ὅσο βραδυάζει ῖς τοῖς κορφῆς τ' ἀπόφωτο λιγώνει ΠΒλαστός ἐνθ' ἄν.

ἀποχάζεμα τό, ἐνιαχ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαζεύω.

Τελεία ἀφαίρεσις, ἀφηρημάδα ἐνιαχ.: Ἐνα ἀποχάζεμα πῶχω, δὲ λέγεται! Πελοπν. (Μάν.) Ὡρες ὦρες τὸνε πιάνει ἓνα ἀποχάζεμα ποῦ δὲν ξέρει κανένας τί νὰ ὑποθέσῃ αὐτόθ.

ἀποχαζεύω Πελοπν. (Μάν.) Μετοχ. ἀποχαζεμένος πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀπόχαζος.

1) Ἀμτβ. ἀφαιροῦμαι, χαζεύω ἐντελῶς ἐνθ' ἄν.: Ὅντες περνάει ῖς τὴ ρούγα ἀποχαζεῖν ὁ κόσμος κοιτάζοντάς τηνε Μάν. Τῆνε στέλνω ῖς τὴ βρύσι καὶ κείνη ἀποχαζεῖν μὲ τοῖς ιστορίεσ τοῦν ἀλλουνῶνε κωπελλῶνε αὐτόθ. Μετοχ. ἀποχαζεμένος = τελείως κεχηνῶς πολλαχ.: Ρίχτηκε ῖς ἓνα σκαμνὶ βουβή κι ἀποχαζεμένη (Νουμᾶς 194, 9). 2) Μετβ. Κάμνω τινὰ τελείως χαζόν ἐνθ' ἄν.: Ἦτανε μισόχαζος, ἐμπλεξε καὶ μὲ γυναῖκες καὶ τὸν ἀποχαζέφανε Μάν. Σὲ ἀποχάζειρε ὁ ἔρωντας, κακοντέλλη! αὐτόθ.

ἀπόχαζος ἐπίθ. Πελοπν. (Μάν.) κ.ά.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό και τοῦ ἐπιθ. χαζός.

Τελείως χαζός, ἀφηρημένος ἐνθ' ἄν.: Ἄν εἶναι χαζός, λέει; χαζός κι ἀπόχαζος μάλιστα Μάν. Ἐνας ἀπόχαζος εἶναι, σάμπως εἶναι ἄνθρωπος; αὐτόθ.

ἀποχαζωμάρα ἡ, Πελοπν. (Μάν.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀπόχαζος καὶ τῆς καταλ. -ωμάρα.

Ἀποχάζεμα, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Ἐννοια σου καὶ θὰ σὲ φάῃ φτούνη ἡ ἀποχαζωμάρα Μάν. Ἀποχαζωμάρα ποῦ τὴν ἔχει τελευταῖα! αὐτόθ.

ἀποχαῖλῶνομαι Πελοπν. (Μάν.) — ΚΧατζοπ. Ἀγάπ. 9.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό και τοῦ ρ. χαῖλῶνω.

1) Μένω μὲ στόμα ἀνοιχτόν, μένω κεχηνῶς, ἐκστατικός ΚΧατζοπ. ἐνθ' ἄν.: Ἡ Φόνη ἀποχαῖλῶθηκε. Συνών. *ἀποχάνω (I) 1, ἀποχασκίζω. Πβ. ἀναχαίνω 1.

2) Ἀποβλακοῦμαι Πελοπν. (Μάν.): Στέκει ἀποχαῖλῶμένος. Συνών. ἀποβλακῶνομαι (ἰδ. ἀποβλακῶνω).

ἀποχαιρέτισμα τό, ἀποχαιρέτημα Λεξ. Βλαστ. Δημητρ. ἀποχαιρέτισμα σύννηθ. ἀποδαιρέτισμαν Πόντ. ἴποδαιρέτισμαν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαιρετίζω, δι' ὃ ἰδ. ἀποχαιρετῶ. Ὁ πληθ. ἴποχαιρετίσματα καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Γ 1502 (ἔκδ. ΣΞανθοῦδ.)

Χαιρετισμὸς ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει διὰ χειραψίας, ἀσπασμοῦ, λόγων κττ. ἐνθ' ἄν.: Ἀπάνω ῖς τ' ἀποχαιρέτισμα συγκινήθηκε κι ἄρχισε νὰ κλαίῃ σύννηθ. || Ἄσμ.

Εἰς τὰ ἴποδαιρέτισματα ἔλα νὰ φιληθοῦμεν

Κύπρ. Ἦ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. ἐνθ' ἄν. «εἰντα ἴποχαιρετίσματα ἦσαν τὴν ὥρα κείνη!». Συνών. ἀποχαιρετισμός, ἀποχαιρετούρα.

ἀποχαιρετισμός ὁ, λόγ. σύννηθ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαιρετίζω, δι' ὃ ἰδ. ἀποχαιρετῶ. Ἦ λ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Β 2271 (ἔκδ. ΣΞανθοῦδ.)

Ἀποχαιρέτισμα, ὁ ἰδ., λόγ. σύννηθ.: Ἀπάνω ῖς τὸν ἀποχαιρετισμὸ ἔκλαιε. Ἦ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. ἐνθ' ἄν. «δίχως ἀποχαιρετισμὸ καὶ δίχως νὰ πεζέψῃ | . . . | παίρνει τοὺς καρβαλλάρους του καὶ μπλεὸ δὲν ἀνημένει».

ἀποχαιρετούρα ἡ, σύννηθ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαιρετῶ καὶ τῆς καταλ. -ούρα.

Ἀποχαιρέτισμα, ὁ ἰδ.: Ἀρχίσανε πάλι οἱ ἀποχαιρετούρες. Ἀστε τοῖς ἀποχαιρετούρες καὶ πηγαίνουμε. Ἀκόμα δὲν τελειώσατε τοῖς ἀποχαιρετούρες;

ἀποχαιρετῶ, ἀποχαιρετίζω πολλαχ. ἀποδαιρετίζω Πόντ. ἀποχαιρεκίζου Τσακων. ἀποχαιρεκίχου Τσακων. ἴποδαιρετίζω Κύπρ. ἀποχαιρετῶ κοιν. ἀποδαιρετῶ Πόντ. ἴποδαιρετῶ Κύπρ. Ρόδ.

Τὸ μεσν. ἀποχαιρετῶ, παρ' ὃ καὶ ἀποχαιρετίζω.

Χαιρετίζω ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει διὰ χειραψίας, ἀσπασμοῦ, λόγων κττ. ἐνθ' ἄν.: Πρὶν φύγω θὰ ῥθω νὰ σ' ἀποχαιρετίσω. Πάω ν' ἀποχαιρετίσω τοὺς συγγενεῖς, γιατί αὔριο φεύγω. Ἀποχαιρέτισα τὸν δεῖνα ποῦ φεύγει γιὰ τὸ ἐξωτερικό. Ἦρθε καὶ μ' ἀποχαιρέτισε κοιν. || Ἄσμ.

Λυπητερὰ λυπητερὰ θὰ πὰ νὰ ξεφυχήσω,

νὰ κραζῶ καὶ τοὺς φίλους μου νὰ τοὺς ἴποδαιρετίσω

Ρόδ.

ἴποδαιρετῶ τῶαι φίν-νω γειὰν οὐλ-λους τοὺς χωρκανούς μου Κύπρ. Καὶ μέσ. ἀλληλοπαθεῖς κοιν.: Ἀποχαιρετιοῦνται καὶ πάει ὁ καθένας ῖς τὸ καλὸ του. Ἦρθε ἡ ὥρα ν' ἀποχαιρετηθοῦμε κοιν. Ἐποδαιρετιστήκασιν τῶ ἔφυνεν ὁ δεῖνα ῖς τὴν ξενιδκειὰν Κύπρ. || Ἄσμ.

Δῶσε μου τὸ χεράκι σου ν' ἀποχαιρετιχοῦμε

καὶ τὸ στρατὸ πάει ὁδρὸς καὶ θὰ μ' ἀνεζητοῦνε

Κρήτ.

Ἐλα ὦδε, καλίτσα μου, νὰ ἴποδαιρετιστοῦμεν

Κύπρ.

ἀποχαίρομαι πολλαχ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό και τοῦ ρ. χαίρομαι. Ἦ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Ἀπολαύω τι τελείως πολλαχ.: Δὲν ἀποχάρηκε τὰ νεῖα του, γιατί σκοτώθηκε ῖς τὸν πόλεμο πολλαχ. || Ἄσμ.

Ζακόνι τό χουν τὰ βουνὰ νὰ βρέχουν νὰ χιονίζουν,

τὸ καλοκαίρι πράσινα καὶ τὸ χειμῶνα χιόνι,

τὸ ποιὸς νὰ τ' ἀποχάρηκεν ἀπὸ τὴ συντροφιά μας;

ἀγν. τόπ. 2) Παύω χαίρων, δὲν χαίρω πλέον διὰ τι Πελοπν. (Μάν.) κ.ά. — Λεξ. Δημητρ.: Ἀποχάρηκε τὰ καλὰ του Λεξ. Δημητρ.

ἀποχάκι τό, ἀμάρτ. ἀπουχάκ' Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἴποχάκι Στερελλ. (Μεσολόγγ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπόχι καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -άκι.

Ἡ μικρὰ ἀπόχη, εἶδος μικροῦ ἀλιευτικοῦ δικτύου ἐνθ' ἄν.: Φρ. Τῆς ἡρᾶς ἀπουχάξ' (πιάστηκε ὡς τὰ δίχτυα Πβ. συνών. φρ. ἐπιάστηκε τὴν πόχα) Ζαγόρ. Συνών. ἀπόχι 1, ἀποχίδι.

ἀποχαλάζιν τό, Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐσ. χαλάζιν, δι' ὃ ἰδ. χαλάζι.

Κῦμα ἔτοιμον νὰ ἐκσπάσῃ, νὰ ἀφρίσῃ ἢ καὶ παφλάσῃ ἤδη.

ἀποχαλακῶνω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

Ἀποχαυνοῦμαι, ἀποναρκοῦμαι, παραλύομαι ὑπὸ νωθρότητος. Συνών. ἀποχαμνένω 3, ἀποχαρβαλῶνω 2.

ἀποχάλαμαν τό, Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαλῶ, παρ' ὃ καὶ ἀποχαλάνω.

Κλαυθμὸς ἰσχυρὸς ἰδίᾳ παιδίου.

ἀποχαλαρῶνω Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀποχαλερῶνω Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. χαλαρῶνω.

Χαλαρῶ ὀλοτελῶς ἢ ἀρκούντως ἐνθ' ἄν.: Ἐπεχαλάρωσα τὸ ζωνάρι μ' Χαλδ. Συνών. ἀχαμνίζω, ξεσφίγγω.

ἀποχαλασμός ὁ, Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαλῶ.

Παντελὴς καταστροφή, πλήρης ὀλεθρος.

ἀποχάλι τό, ἀμάρτ. ποχάλι Κάσ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐσ. χαλί.

Πλόκαμος ὀκτάποδος: Ἄσμ.

Κι ἂν εὖρης κ' εἰς τὴν πλώρη σου τὸν Βλάχο τὸ Μιχάλη θενὰ ἄστῃ ὡς τὰ χέρια του ἀχταποδιοῦ ποχάλι.

ἀποχαλινῶνω ἄγν. τόπ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀποχαλινῶ.

Ἀφαιρῶ τὸν χαλινὸν τοῦ ζώου. Συνών. ξεχαλινῶνω.

ἀποχαλκῶνω Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. χαλκῶνω.

Ἀφαιρῶ τὸν χαλκόν. Συνών. ξεμπακιρῶνω.

ἀπόχαλον τό, Πόντ. (Σούρμ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαλῶ.

Συνήθως ἐν τῷ πληθ., τὰ μαραμμένα καὶ δὴ ἀπόβλητα φύλλα τῶν κραμβῶν.

ἀποχαλῶ κοιν. ἀποχαλάνω Πόντ. (Σάντ.) ἀπιχαλάνω Καππ. ποχαλῶ Κίμωλ. κ.ά. ἀποχαλινῶ ἐνιαχ.

Τὸ ἀρχ. ἀποχαλῶ.

1) Χαλῶ τελείως, καταστρέφω, φθείρω κοιν.: Πῆγε νὰ διορθώσῃ τὸ ρολοὶ καὶ τ' ἀποχάλασε. Τ' ἀποχάλασε τὸ σπῆτι κοιν. || Ἄσμ.

Τραύξε βορρὰς ἀέρας καὶ τὰ σκόρπισε

κ' ἢ φουρτούνα τοῦ πελάου τ' ἀποχάλασε

Ἡπ. Καὶ ἀμτβ. καταστρέφομαι, φθείρομαι ἐξ ὀλοκλήρου κοιν. καὶ Καππ.: Γιὰ νὰ μὴν ἀποχαλάσουνε τὰ σιαφύλια τὰ τρυγοῦνε τώρα. Ἀποχάλασε τὸ ρημαδιακὸ κοιν. || Ἄσμ.

Ὀλημεριᾶς ἐχτίνισκαν, τὴ νύχτ' ἀπιχαλάνει

(τὸ κτιζόμενον γεφύρι) Καππ. 2) Μεταφ. ἐκπίπτω ἠθικῶς σήνηθ.: Ἀποχάλασε αὐτὸ τὸ παιδί. Συνών. ἀποχαρβαλῶνω 3. 3) Μέσ. καταβάλλομαι, ἀποκάμνω Θῆρ. κ.ά.: Σὰν ἀποχαλασμένη εἶναι ἀπὸ τὴν κακοπάθεια Θῆρ. Συνών. χαλῶ. 4) Κλαίω ἀπὸ καρδίας, ἰδίᾳ ἐπὶ παιδίου Πόντ. (Σάντ.)

ἀποχαμηλὰ ἐπίρρ. κοιν. ἀποχαμπηλὰ Πελοπν. (Μάν.) ἀπουχαμ'λὰ βόρ. ἰδιώμ. ἀπουχαμπ'λὰ πολλαχ. βορ. ἰδιώμ. ἀποχαμελὰ Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπίρρ. χαμηλὰ.

Ἐκ τῶν χαμηλῶν μερῶν κοιν. καὶ Πόντ. (Χαλδ.): Ἀποχαμηλὰ πέρασε - φάνηκε κττ. κοιν. Ἀποχαμελὰ ἔρται ἕναν λαλίαν (ἔρχεται μία φωνή) Χαλδ. Ἀντίθ. ἀποψηλὰ.

ἀποχαμνένω Πελοπν. (Μάν.) ἀποχαμνύνω Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. ἀχαμνένω, παρ' ὃ καὶ χαμνύνω.

1) Καθιστῶ τι πυκνότερον τὴν σύστασιν πρότερον ὄν ὑδαρές, ἐπὶ φαγητοῦ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Βάλον ὀλίγον ἀλεύρ' ὡς σὸ φαεῖν κι ἀποχάμνυνον ἀτο (βάλε ὀλίγον ἀλευρον εἰς τὸ φαγητὸν κτλ.) Χαλδ. Καὶ ἀμτβ. παύω νὰ εἶμαι ὑδαρὴς Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.): Τὸ φαεῖν ἐπεχάμνυνε Χαλδ. 2) Ἐξασθενῶ, ἐξαντλῶ τινα τελείως Πελοπν. (Μάν.): Ἡ ἀρρώστια τὸν ἀποχαμνένει τὸν ἄνθρωπο. Καὶ ἀμτβ. ἐξασθενοῦμαι, ἐξαντλοῦμαι τελείως: Μὰ τί ἐπαθες ἐσὺ κι ἀποχαμνένεις; Ἀποχάμνυνε ἀποχάμνυνε ὥσπου πέθανε.

3) Μέσ. παραλύονται αἱ δυνάμεις μου, ἀποχαυνοῦμαι Πόντ. (Χαλδ.) Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποχαλακῶνω.

ἀποχαμνυνέσκω Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαμνένω καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -υνέσκω.

Ἐξασθενοῦμαι, ἐξαντλοῦμαι τελείως: Ὁ γέρος ὅλο κι ἀποχαμνυνέσκει τὸν τελευταῖο καιρό.

ἀποχάμω ἐπίρρ. κοιν. ἀποχάμου πολλαχ. ἀπουχάμου βόρ. ἰδιώμ. ἀποχάμαι ἐνιαχ. ἀποχάμαις Δ.Κρήτ. πόχamai Κύπρ. ἀπόχama Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπίρρ. χάμω.

1) Ἐκ τοῦ ἐδάφους κοιν.: Σήκωσε τὸ βιβλίον ἀποχάμω. Τὸ πῆρα ἀποχάμω. 2) Ἐντελῶς χαμαί, κατάχαμα Λεξ. Δημητρ. 3) Μέχρι γῆς Κύπρ.: Ἐχαλάσαν τοὺς τοίχους οἱ αἶγες τὸ ἔμεινεν τ' ἀμπέλιν σου πόχamai (μέχρι γῆς ἐνν. ἀπεριτείχιστον).

ἀποχαντέβλωμαν τό, Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχαντεβλῶνω.

1) Ἐξάρθρως, διάλυσιν τῶν ἐξ ὧν σύγκειται τι Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) Συνών. ξεχαρβαλῶμα. 2) Ἐξάντλησις Πόντ. (Σάντ.)

ἀποχαντεβλῶνω Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

1) Ἐξάρθρῶ, διαλύω τι εἰς τὰ ἐξ ὧν σύγκειται Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Ἐσურεν κ' ἐπεχαντέβλωσεν τὴν κάλτσαν Τραπ. Ἐπεχαντεβλῶθεν τὸ καλάθ' αὐτόθ. || Φρ. Κρούω κι ἀποχαντεβλῶνω σε! (ἀπειλὴ) αὐτόθ. Συνών. ξεχαρβαλῶνω. 2) Μέσ. ἐξαντλοῦμαι Πόντ. (Σάντ.)

***ἀποχάνω** (I), ὁρ. ἀπόχana Θράκ. (Μάδυτ.) ἀπόχασα Θράκ. (Αἰν.) Μέσ. ἀποχάνομαι ΠΠαπαχριστοδ. Θράκ. ἡθογραφ. 4,119 ἀπουχάνουμι Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. χάνω (I).

1) Ἐνεργ. ἀμτβ. καὶ μέσ., μένω μὲ στόμα ἀνοικτόν, μένω ἐκστατικός, ἐξίσταμαι Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν. Μάδυτ.): Ἀπουχάθ' κι νὰ τ'ν κοιτάς Ἀδριανούπ. Οὐ δράκους θάμαξι κι τὸν ἐγλιπι καλὰ καλὰ. —Τί ἀπόχασις νὰ μὴ γλέπς; (ἐκ παραμυθ.) Αἰν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποχαῖλῶνομαι 1. 2) Μέσ. περιπίπτω εἰς κωματώδη κατάστασιν, μένω ἀναίσθητος Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.)

